

ANEXA: PUNCTUL DE VEDERE AL GUVERNULUI

Anexa următoare nu face parte din analiza și propunerile ECRI privind situația din Republica Moldova

ECRI, în conformitate cu procedura țară-cu-țară, a angajat un dialog confidențial cu autoritățile din Republica Moldova cu privire la un prim proiect al raportului. Un număr din observațiile autorităților au fost luate în considerare și integrate în versiunea finală a raportului (care, în conformitate cu practica standard a ECRI, ar putea lua în considerare doar evoluțiile de până la 21 martie 2013, data examinării primului proiect).

Autoritățile au solicitat, de asemenea, ca următorul punct de vedere să fie reprodus ca anexă la raport.

Comentariile suplimentare ale Guvernului Republicii Moldova pe marginea proiectului de raport al Comisiei Europene contra Rasismului și Intoleranței (ECRI)

Republica Moldova își exprimă gratitudinea față de Comisia Europeană contra Rasismului și Intoleranței (ECRI), pentru efortul depus și observațiile ilustrate în raport, în partea ce ține de situația națională privind nivelul combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, de asemenea, referitoare la implementarea recomandărilor anterioare ale ECRI din cel de-al III-lea ciclu de monitorizare. Această vizită a coincis cu reforme majore care au fost lansate în domeniul drepturilor omului, în special în materia anti-discriminării și asigurarea egalității. În același timp, această misiune reprezintă un exercițiu democratic pentru o societate deschisă și într-o transformare constantă, în care toate părțile interesate își pot exprima în mod liber opinia, și pot contribui, în egală măsură, la atingerea progreselor notorii la implementarea standardelor în materia drepturilor omului.

Republica Moldova este recunoscătoare pentru această evaluarea și pentru recomandările formulate de ECRI, în vederea promovării avantajoase a reformelor democratice și a drepturilor omului. Raportul respectiv este rezultatul unui dialog eficient și a unei cooperări productive între ECRI, autoritățile naționale și societatea civilă.

Republica Moldova este interesată să mențină cooperarea fructuoasă cu ECRI și este dispusă să informeze periodic Comisia cu privire la evoluțiile și măsurile relevante, întreprinse cu scopul combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, în special în partea ce ține de implementarea recomandărilor ECRI.

Republica Moldova constată cu satisfacție că o serie de comentarii prezentate anterior în cadrul dialogului confidențial pe marginea versiunii inițiale a raportului au fost luate în considerare și au fost incluse în raportul final, cu toate acestea, ar dori ca următoarele comentarii suplimentare să fie prezentate în anexă la raport.

- **Paragrafele 39-41**

În ceea ce privește "instruirea judecătorilor, procurorilor și ofițerilor de poliție, cu scopul de a-i sensibiliza vizavi de importanța cazurilor de discriminare, rasism și intoleranță", Institutul Național al Justiției (INJ) în cooperare cu Biroul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului a organizat o serie de cursuri de instruire, în conformitate cu Planul Național de Acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2011-2014.

În noiembrie 2012, INJ a organizat și desfășurat training-uri regionale în Chișinău, Cahul, Bălți, Căușeni la subiectul "interpretarea și implementarea Legii privind asigurarea egalității de șanse." Prin urmare, au fost instruiți un număr de 255 de judecători și 42 procurori.

În decembrie 2012, INJ în colaborare cu HCDH, a lansat un curs pilot de instruire pentru 30 de judecători și procurori. În programul activităților planificate pentru 2013 sunt prevăzute organizarea a șase seminare de instruire la această tematică. Până în prezent trei dintre acestea au fost deja realizate. Mai mult ca atât, au fost organizate noi cursuri cu programe bine structurate, desfășurate în perioada 20-21 februarie și 12-13 martie 2013. În total, aproximativ 90 de judecători și procurori au fost instruiți până acum în cadrul acestor sesiuni.

Astfel, printre obiectivele INJ pentru anul 2013, se regăsesc tematici legate de subiecte privind combaterea discriminării, care, de altfel, au fost introduse în

programe anuale de instruire. Instruirea are un accent special pe următoarele informații și cunoștințe, care urmează a fi diseminate participanților:

- Domeniile specifice de implementare a legislației europene în materia anti-discriminare;
- Experiența practică a procedurilor de colectare și prezentare a probelor;
- Importanța și esența principiului non-discriminării, operate în Protocolul nr.12 la CEDO (general clauza anti-discriminare);
- Identificarea jurisprudenței relevante a CEDO, în special în cazurile împotriva Republicii Moldova, pentru a evita posibilele cauze repetitive;
- Analiza cazurilor naționale în care se aplică principiile jurisprudenței CEDO, în special, în cazurile care implică discriminare pe bază de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, origine națională, sex sau orice alt criteriu similar;
- Interpretarea și aplicarea prevederilor Legii cu privire la asigurarea egalității;
- Criteriile de discriminare, mecanismul de protecție împotriva discriminării și modalități de eliminare a cazurilor discriminatorii.

În 2013, Centrul de drept al Avocaților, în parteneriat cu Asociația Baroului, au organizat o serie de sesiuni de instruire pentru aproximativ 200 de avocați (inclusiv celor din regiune) cu privire la asistența juridică acordată victimelor discriminării, dispoziții naționale și dreptul internațional privind nediscriminarea, precum și în ceea ce privește jurisprudența în domeniul a Curții Europene a Drepturilor Omului. Inițiativa respectivă face parte din "consolidarea capacităților avocaților cu privire la soluționarea cazurilor de discriminare", finanțat de Fundația Soros/programe de șanse și a participării civice. Ultimul pas al proiectului a coincis cu Conferința Națională, intitulată "Rolul avocaților în soluționarea cazurilor de discriminare, experiența europeană în domeniu" (19 aprilie 2013).

În cadrul parteneriatului cu ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, Echipele de Țară ONU (inclusiv PNUD, OHCHR, UNICEF și OMS) au organizat 36 de sesiuni de instruire în diverse localități a administrației publice locale, destinate actorilor din sistemul judiciar și societatea civilă. Aceste sesiuni au avut drept scop familiarizarea participanților cu privire la principiile fundamentale stipulate în Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, inclusiv aspectele relevante ale legii anti-discriminare. Acțiunea s-a desfășurat în perioada aprilie 2013-iunie 2014.

- **Paragraful 52**

Avocații parlamentari nu au sesizat instanțele de judecată pentru a proteja o persoană concretă, pretinsă că ar fi fost discriminată, pentru că nu au fost solicitați. În partea ce privește plângerile depuse la oficiul centrului, acestea nu au prezentat motive pentru a se adresa în judecată, astfel, ele fiind soluționate de o manieră extrajudiciară.

- **Paragrafele 79,84**

Studiul recent privind educația incluzivă a copiilor romi operează doar cu procentajul, dar nu oferă o imagine completă a numărului de copii romi încadrați în învățământul primar și secundar.

În ceea ce privește exemplul liceului "Mihai Eminescu" din orașul Otaci, raionul Ocnița, trebuie de menționat că nu există o segregare a copiilor romi, și că această problemă este creată în mod artificial. Actualmente, în liceul "Mihai Eminescu" există 495 de elevi, dintre care 211 sunt romi și doar 42 își urmează studiile la liceu, distribuția în clase este reprezentată după cum urmează:

Clasa	Nr. total al elevilor	Elevii romi	Elevii care aparțin altor grupuri etnice
I- A	30	13	17
I-B	30	30	
II-A	20 (programul pas-cu-pas)	6	14
II-B	24	24	
II-C	22	22	
III-A	28	11	17
III-B	32	22	10
IV-A	31	20	11
IV-B	30	21	9

Ministerul Educației a solicitat explicații referitoare la criteriile utilizate pentru repartizarea elevilor din clasa I-A și a exprimat dezacordul față de faptul că în clasa I-B, doar un copil rom a fost înscris. În același timp, consideră că este nepotrivit să revizuiască completarea claselor la mijloc de semestru.

Astfel, orașul Otaci este un loc compact de reședință, populat preponderent de Romi (dar există și alte localități locuite compact de ucraineni, bulgari și găgăuzi), reprezentând aproximativ 70% din totalul populației. Părinții romi doresc să-și trimită copiii la școli cu predare în limba rusă, deși ei dispun de alte alternative - precum liceele și colegiile cu predare în limba de stat. Scopul este unul social - perspectiva de a merge la muncă în Rusia. Elevii romi participă activ la activitățile desfășurate de către instituția de învățământ, obținând premii la olimpiadele raionale și la concursurile republicane, etc.

Romii

Trebuie de menționat că BRI (Biroul Relații Interetnice) sprijină inițiativele tuturor asociațiilor romilor, precum cele referitoare la evenimentul dedicat Zilei Internaționale a Romilor din acest an. Astfel, BRI a lansat o expoziție intitulată "Personalități notorii din rândul romilor din Republica Moldova ", cu participarea lui Vladimir Filat, Prim-ministru al Republicii Moldova, reprezentanți ai corpului diplomatic și ai societății civile rome.

Totodată, pentru a formaliza rolul de mediator comunitar, care contribuie direct la incluziunea socială a romilor, a fost aprobată Legea nr. 69 din 05 aprilie 2013 pentru completarea articolului 14 alineatul (2) din Legea nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrațiile locale. Acest proiect de lege prevede completarea competențelor atribuite consiliilor locale de a decide să înființeze funcția de mediator comunitar în localități preponderent populate de romi.

În calitate de mediator comunitar va fi angajat un rom din mediul respectiv (comunitatea de romi), care cunoaște cel mai bine tradițiile acestei etnii și care ar putea comunica eficient cu ei. Mediatorul comunitar va avea rolul de intermediar între romi și autoritățile sau instituțiile competente din acea localitate, cu scopul de a asista această categorie a populației în raport cu serviciile sociale (educație, îngrijiri medicale, asistență socială, cazare, încadrare în câmpul muncii, etc.).

În prezent, mediatori comunitari activează în aproximativ 25 de comunități și este finanțat de PNUD. Cu toate acestea, în scopul de a identifica zone locuite compacte sau mixt de romi și de a determina numărul exact de mediatori comunitari, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, a solicitat asistența PNUD pentru a efectua o cartografiere a zonelor populate dens de romi. În conformitate cu recomandările formulate de către PNUD, după finalizarea studiului, și având în vedere

numărul de localități populate de romi, cele mai bune practici și lecții învățate în urma unor proiecte-pilot derulate cu ONG-urilor române, s-a considerat rezonabil și fezabil ca domeniile de intervenție și competențele mediatorului comunitar să fie la următoarea scară: un mediator comunitar la cel puțin 150 de romi.

La prima etapă, în 2013, este prevăzută angajarea a 15 mediatori comunitari, iar în acest sens au fost prevăzute alocații bugetare în sumă de 462,600 lei. Pentru următoarea etapă, s-a intervenit pe lângă Ministerul de Finanțe cu un demers prin care se prevede angajarea suplimentară a încă 33 de mediatori comunitari, în scopul de a identifica subvențiile bugetare necesare de aproximativ un milion.

Recent, a fost finalizat proiectul de Hotărâre de Guvern privind „Regulamentul cadru privind modul de angajare și organizare a activității mediatorului comunitar în comunitățile populate compact și /sau mixt de către Romi”.